

KHER

Nakladatelství romské literatury

KNIHY PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Milí pedagogové, knihovníci, milovníci dobrých knih.

Literatura Romů je sice mladá, ale respektovaná, čím dál známější a ceněná - dvě ze tří literárních cen v roce 2023 obdržely knihy romských autorů a autorek z naší produkce. Její rozvoj a šíření byly historicky několikrát nešťastně přerušeny, stále proto potřebuje cílenou podporu.

Proto jsme tu my, jediné takto specializované nakladatelství, které vydává knihy romských autorů a autorek již od roku 2012. Za tu dobu desítky z nich, ve snaze předat svůj hlas společnosti, urazily ohromný kus cesty, a tak se fenomén literatury Romů dostává z okraje čtenářského zájmu čím dál více do centra dění. Naše knihy jsou k dostání na e-shopu kher.cz, ale listovat jimi a dostat je můžete i u dobrých menších knihkupců, v obchůdkách s dětskými knihami, v prodejních galeriích nebo v síti knihkupectví Kosmas a Euromedia. Tradičně nechybí ani na knižních festivalech či v kulturních rubrikách významných médií. První vlašťovky už přímo od nás odletěly i do škol, knihoven a [nejen] romských nízkoprahových klubů.

Právě vy jste těmi, kteří mohou i u vás ve škole či v knihovně dětem a mladým lidem otevřít tento dosud nepoznaný knižní svět, a uvést je na zábavnou a poučnou cestu plnou nových příběhů.

Romští autoři a autorky vzpomínají, jak jim samotným v dětství chyběly příběhy, jejichž hrdiny a prostředí by dobře znali ze svého okolí, mohli se s nimi identifikovat, setkat se s romštinou, a mít tak doma blízkou knihu, ke které se rádi vracejí. Uvědomují si také, jak moc by vzájemnému soužití pomohlo, kdyby neromské děti a mládež mohly otevřít knížku romského spisovatele či spisovatelky a ponořit se díky ní do života Romů, smát se i plakat s jejími hrdiny, prožívat napětí a dobrodružství, cítit rodinnou pospolitost, solidaritu. Ale také vnímat nespravedlnost či křivdu, se kterou se takový romský hrdina či romská hrdinka v životě mnohem snáz setká.

Vybíráme pro vás silné příběhy, které stojí za to znát.

Záleží nám na tom, aby literatura Romů byla dostupnou součástí vaší knihovny.

Knihovnám proto garantujeme výhodný rabat [například v rámci katalogu Amanak].

Školy, neziskové organizace a kulturní instituce odměníme za nákup 5 a více kusů knih slevou 15 %.

Vařená vejce

Tade jandre

Stanislava Miková, ilustrace Zuzana Mašková

doporučeno pro:

První romsko-české leporelo o lakomém sedlákovi a důvtipném Romovi se odehrává v období Velikonoc a pučického jara. Klasickou krátkou romskou pohádku podle originálu Matěje Šarkóziho převyprávěla Stanislava Miková, do češtiny přeložila Karolína Ryvolová a barevnými linoryty a vyrytým textem doplnila Zuzana Mašková. Poetický příběh o vítězství a radosti vychází z koedice nakladatelství Kher a Meander.

O autorce

Stanislava Miková [1982] pochází ze slavného rodu Giňových a Mikových, muzikantů a spisovatelů. Svou tvorbu uveřejnila ve sborníku *Romano džaniben*, v časopisu *Romano vodi*, na serveru *Romea.cz* ad. Ve sbírce *D mulo! Povídky o duchách zemřelých* [Kher, 2019] byla otištěna její povídka *Porušený slib*. Ve vánoční literární příloze týdeníku *Respekt* vyšla její povídka s názvem *1989*. Je členkou Klubu romských autorů, v současné době pracuje na cyklu povídek o šestileté Janičce, který zasadila do období po roce 1990. Píše v romštině.

Vystudovala obor předškolní a mimoškolní pedagogika na Střední pedagogické škole v Berouně, v komunitním centru doučovala a vedla výtvarné kroužky, vyučovala romštinu, pracovala v praktické škole v Berouně jako asistentka pro sociálně znevýhodněné děti, v současnosti působí jako vychovatelka.

Klíčová hesla: Velikonoce, jaro, venkov, rodina, obživa, chudoba, bohatství

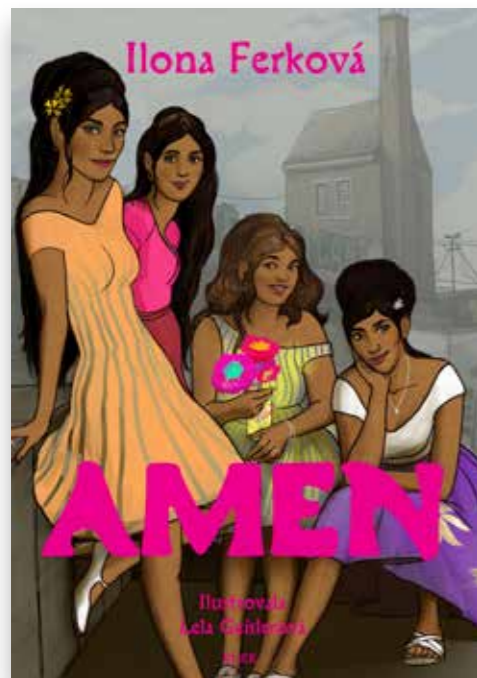
česko-romské vydání
18 stran
KHER a Meander 2024
228 Kč

<https://kher.cz/katalog/knihy/detail/34:tade-jandre-varena-vejce/>

AMEN

Ilona Ferková, ilustrace Lela Geislerová

doporučeno pro:

Anuša, Marina, Eva a Nataša, z jejichž iniciál se skládá romské slovo AMEN – MY, jsou kamarádky na život a na smrt. Až na nejmladší Natašu končí základní školu a rozhodují se, co dál. Ještě se denně scházejí na rokycanské Bílé haldě, kde sní třeba o kariéře zpěvačky nebo projíždce ve sporťáku, ale za rohem už na ně kyne dospělost. Prožívají první lásky a jejich kamarádství je nejednou podrobeno zkoušce. Perou se s realitou, ať už je jí fabrika, učňák, východní Německo nebo slovenská osada. Nikdy ale neztrácejí smysl pro humor a víru jedna v druhou.

Proletářský dívčí román Ilony Ferkové, určený starší mládeži, je výjimečný prostředím romské dělnické třídy i zasazením do období roztančených šedesátek v socialistickém Československu. Odehrává se mezi mladými lidmi, kteří hned po základce museli nastoupit do práce a vedle jadrného jazyka ulice přirozeně ovládají i romantickou řeč lásky. Především je to ale příběh velkého holčičího přátelství.

O autorce

Ilona Ferková [1956] je jednou z neplodnějších romských a romsky píšících autorek současnosti. Už od své povídkové prvotiny *Zničila si život kvůli penězům* [1992], v níž jako první beletristicky zachytila zhoubnou praxi nucených sterilizací romských žen, nepřestává do romské literatury vnášet nová témata a formy. Ať už to byly podoby asimilační politiky v povídkové sbírce *Ukradené děti* [1996], schizofrenní prostředí smíšených romsko-českých svazků v novele *Černý, nebo bílý* [2000], realita romské migrace do Anglie v próze *Příběhy z Anglie* [2008], nebo novodobý fenomén hazardního hráčství v povídkovém cyklu *Ještě jedno, Lído! Kašťánkovy příběhy z herny* [2018], vždy je společensky angažovaná a zároveň chápavá. AMEN je jejím doposud nejrozsáhlejším dílem v romštině, v němž se jako první romská spisovatelka obrací přímo k dospívajícím dívkám.

Využití: český jazyk, dějepis, občanská nauka
Klíčová hesla: socialismus, normalizace, maloměsto, osada, dospívání, mezilidské vztahy, láska, smrt

česko-romské vydání
 248 stran
 KHER 2023
 369 Kč

 <https://kher.cz/katalog/knihy/detail/29:amen-my/>

Májky a totemy

Michal Šamko, ilustrace Petr Polák

doporučeno pro:

Jak přeprat o dva roky staršího Slamáka a stát se členem kmene Apačů? Čím si získat respekt spolužáků? Lze odpustit zradu a obnovit přátelství? Jak zachránit kámošku před básnicím psem, a přitom se nezrakvit? Kvůli čemu má smysl obětovat háro? Čím zaujmout holku? Co dělat, když o tobě rozhodují jiní?

Knižní debut Májky a totemy je částečně autobiografickou prózou pro starší děti a mládež, v níž se čtenář textem i ilustracemi Petra Poláka, dvorního výtvarníka Deníku N, vrací do autorova dětství v Podkrkonoší 70. let. Ožívá v něm duch klučicích part a her na indiány, poetická každodennost v prostředí normalizačního podhorského maloměsta a proměna jednoho romského chlapce v mladého muže.

O autorovi

Michal Šamko (1967) vystudoval Střední školu sociálně právní v Kolíně, působil ve zdravotnictví, jako aktivista, politik ROI, předseda občanského sdružení Wakeren — Mluďte, lektor vzdělávacích programů o romské historii, podnikal ve stavebnictví a dnes pracuje jako konzultant prodeje zdravotnických pomůcek. Žije ve Staré Pace.

<https://kher.cz/katalog/knihy/detail/27:tulak-cavargos/>

Píše prózu a poezii. Svou první romsko-českou báseň uveřejnil na konci devadesátých let v Mladém světě. Od té doby mu vyšly básně, povídky a pohádka v časopise romistických studií Romano džaniben a v měsíčníku pro světovou literaturu PLAV (6/2008) a knižně ve výboru romské prózy *Sytá duše / Čalo vodi* (2007). Vzpomínková próza *Čirlatuno dživipen / Jak jsme dříve žili* vyšla tiskem ve sbírce *Všude samá krása* (2021).

Řekli o knize:

"Mimořádně povedená prvotina."
Týdeník Respekt

Využití: český jazyk, občanská nauka
Klíčová hesla: socialismus, normalizace, vesnice, dospívání, mezilidské vztahy

české vydání
176 stran
KHER 2023
329 Kč

Tulák

Čavargos

Tera Fabiánová a Milena Hübschmannová, ilustrace Magdalena Rutová

doporučeno pro:

Tulák je voříšek. Od nikoho si nenechá poroučet, zato má fištrón a dobré srdce. Svému malému kamarádovi Míšovi vypráví o tuláckých dobrodružstvích, která ho z rodného statku přivedla třeba do romské osady nebo k cirkusu. Právě u Romů se cítil jako doma, možná proto, že se jim v mnohém podobá. Jeho důvtipné rozhovory s fenkou Bindou, holubem Cyrilem nebo kozou Beží hodně vypovídají o zvířatech i o lidech.

Dnes už klasické dílo ikony romské literatury Tery Fabiánové, které promlouvá jak k dětem, tak k jejich rodičům, oslavuje odvahu, vynalézavost, svobodu a v neposlední řadě soucit s bližním.

O autorce

Tera Fabiánová (1930–2007) patřila k prvním Romům v České republice, kteří v 70. letech 20. století začínali psát romskou literaturu. Narodila se v osadě na jižním Slovensku a do školy chodila jen tři roky, protože vypukla válka. Celý život tvrdě pracovala a při tom hodně četla a pozorovala svět kolem sebe. Měla pestrý, ale ne vždy veselý život. Sloužila v židovských rodinách, pracovala v zemědělství, na stavbách i v hospodě, uklízela kanceláře, na maďarském velvyslanectví dělala sekretářku a třicet pět let se živila jako jeřábnice. Mezi Romy, kde zpravidla mají hlavní slovo muži, razila právo žen na osobní

svobodu a štěstí. Svými básněmi a povídkami, které jsou moudré a současně citlivé a křehké, inspirovala mnohé další Romy jak ke psaní, tak k odvaze stát si za svým.

Řekli o knize:

"Svižně a humorně vyprávění – které však neuhýbá před vážnějšími tématy. Putování psa Tuláka z nóbl statku do romské osady přístupnou formou ukazuje, že společenský vzestup nebo sestup může být relativní a že peníze nebo tekoucí voda v domě samy o sobě nikoho lepším člověkem neudělají."

Johana Horálková, iLiteratura.cz

Využití: český jazyk, občanská nauka
Klíčová hesla: zvířata, příroda, vesnice, město, svoboda, mezilidské vztahy, rodina, stáří

česko-romské vydání

104 stran

KHER 2023

319 Kč

<https://kher.cz/katalog/knihy/detail/27:tulak-cavargos/>

Jak jsem chodila do školy

Sar me phiravas andre škola

Tera Fabiánová, ilustrace Martin 3AX Zach

Sedmileté romské dívence neříkají doma Velká hlavo pro nic za nic. Je zvědavá, tvrdošíjná, nápaditá. V rodné osadě na Slovensku, kde ve třicátých letech 20. století prožívá své spokojené dětství, je proto neobyčejnou a nepřehlédnutelnou figurkou. Jak ale uspět ve škole, když chudí rodiče nemají ani na tužku a pro romské děti je ve třídě přísně vyloučena zadní lavice? Kde vzít při tom všem na drahý lístek do cirkusu? Pomůže svatý Jeníček, nebo vlastní vynalézavost?

Ve své autobiografické próze Fabiánová pohledem neposedné a věčně pozitivní hrdinky dětem citlivě přibližuje svá raná školní léta a jaké to je, když vás okolí nevnímá jako sobě rovného, přestože vy toužíte být stejný, protože všichni jsme přece především lidé. Knižka obsahuje obrázkový romsko-český slovníček.

O autorce

Narodila se v roce 1930 na Slovensku. Zkraje války otce odveleli do maďarské armády, ona jako jiné romské děti nesměla navštěvovat školu. Po válce rodina odešla do Čech, kde Fabiánová pracovala jako jeřábnice a bagristka v ČKD v Praze. Měla čtyři děti.

Psát začala koncem 60. let básně, prózy a fejetony do romského

časopisu *Románo lil / Romský list*. Po jeho zániku tvořila až do roku 1989 bez možnosti své texty oficiálně publikovat. Kromě zde uvedených a dalších dětských knihy (*Čavargoš/Tulák*, Apeiron 1991) ji zviditelnilo zveřejnění básně *E bacht ke mande avel / Štěstí přichází ke mně* v rámci série „Poezie pro cestující“ na plochách pražského metra. Zemřela v roce 2007 v Praze.

Řekli o knize:

„Hezká kniha jako taková, jednak další pomůcka, která může podpořit lepší porozumění mezi českými Romy a majoritou. Není těžké si představit její uplatnění ve školách nebo volnočasových klubech, kde srozumitelný příběh, z pohledu dnešních dětí vlastně pohádka, nabídne podnět k rozmlouvám o romské historii, o „jinakosti“ i o tom, co máme všichni společné.“

Marie Voslářová, litteratura.cz

Využití: český jazyk, prvouka, výtvarná výchova
Klíčová hesla: minulé století, druhá světová válka, rodina, škola, osada, venkov, kultura

česko-romské vydání

40 stran

KHER 2022

289 Kč

<https://kher.cz/katalog/knihy/detail/21:jak-jsem-chodila-do-skoly/>

doporučeno pro:

Povídání u povidel

O vakeriben paš o lekvaris

Květoslava Podhradská, ilustrace Klára Zahrádková

doporučeno pro:

Straší ve sklepe mulové? Jaké to je mít deset sourozenců? Může hrát romská holka házenou? Babička vypráví o své složité cestě ze slovenské osady do českého velkoměsta, vnoučata žasnou a na plotně zatím probublávají voňavá povidla.

Úsměvná, něžná a sladká jako babiččino pohlazení rukou umazanou od povidel. Taková je autobiografická próza pro starší žáky 1. stupně ZŠ, která je přenesena do současné Ostravy, kam o horkých letních dnech přijíždí za babičkou strávit prázdniny Patricie s Robinem. Babiččina zahrada a jídelní stůl se stanou tichými svědky historek z jejího života, tolik odlišného od toho, jaký žijí děti dnes. Knížka pro všechny malé i velké, kteří se chtějí něco dozvědět o životě Romů.

O autorce

Narodila se v roce 1961 na Slovensku. Prvních sedm let prožila v ostravské osadě nedaleko Sabinova. Poté se rodina přestěhovala do Ostravy-Poruby. Pracovala v mlékárně, v květinářství a při práci v boskovickém Domově pro seniory vystudovala středoškolský obor Sociální činnost pro národnostní menšiny. Několik let žila v Anglii, kde byla zaměstnána v továrně na mražené polotovary a také se svými dětmi provozovala řeznictví a supermarket.

 <https://kher.cz/katalog/knihy/detail/24:povidani-u-povidel/>

Působí jako vedoucí literárního klubu Notička pro děti a mládež v organizaci Ostravská nota. Je členkou klubu romských spisovatelů *Paramisara*, sdružených v organizaci Slovo 21. Za své prózy byla opakovaně oceněna literární soutěží v romském jazyce *Romano suno / Romský sen*. Kromě časopisů publikovala v knižních sbírkách romských autorů *O mulo! Povídky o duchách zemřelých*, *Všude samá krása* a *Samet blues* (Kher 2020, 2021) a v Bedekru festivalu TaBOOK 2020.

Řekli o knize:

„Jedna z mála knih ze světa romských dětí.“
Maruša Michalová, Pavol Lacko, romanoforum.sk

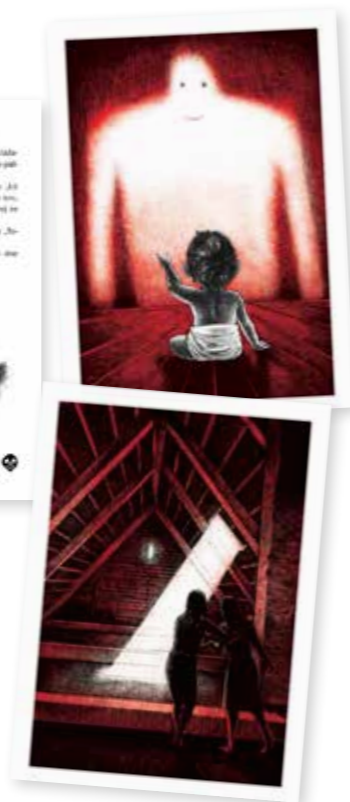
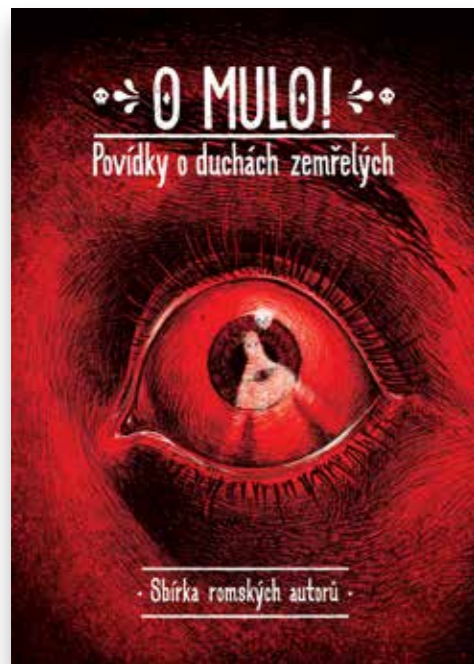
Kniha v roce 2023 získala tituly Zlatá stuha - ocenění nejlepších knih pro děti a mládež a 3. místo v kategorii dětských knih ceny Nejkrásnější kniha roku.

Využití: český jazyk, prvouka, výtvarná výchova
Klíčová hesla: rodina, migrace, integrace, obživa, venkov, město, škola, kultura, víra, Vánoce

česko-romské vydání
72 stran
KHER 2022
329 Kč

O mulo! Povídky o duchách zemřelých

sbírka romských autorů, ilustrace Martin 3AX Zach

Inspirativní čtení o tématu, o němž se v rodinách spíše mlčí. Netoliko v těch romských! Knihu jedenadvaceti povídek milují děti od 7 let výše i jejich rodiče, a možná přijde vlastní historku. Všem ostatním autoři atraktivní formou odhalují netušený rozměr duchovního života Romů, umožňují čtenářům účastnit se tradičního vyprávění a pochopit, jak je (nejen) pro Romy důležité vyrovnat se s odchodem blízkého člena rodiny a projevit mu patřičnou úctu.

Kniha je rozdělena do tří oddílů. V prvním nazvaném „Věřte, nevěřte“ autoři duchařské téma zpracovali do moderní povídky. Pod titulem druhého oddílu „U Romů se vypráví“ najde čtenář často prastaré tradované příběhy, které stále mezi Romy kolují. Na jejich předávání vzpomíná autorka Eva Kropiwnická: „Když jsem byla malá holčička, chodili k nám staří Romové a povídali nám všelijaké příběhy o mrtvých. My děti jsme jim naslouchaly s napnutýma ušima. Byla to krásná vyprávění o tom, že je viděli nebo že se jim zjevovali a někdy je i varovali, aby se jim nic zlého nestalo.“ Poslední oddíl „Na vlastní kůži“, čtenáři vnímán často jako ten nejstrašidelnější, obsahuje povídky založené na autentickém životním zážitku autorů.

Řekli o knize:

„U Romů nejsou duchové strašidly, ale spíše členy rodiny. Společným motivem povídek je určitá mravoučnost, snaha o poučení čtenáře, jak by se měl či neměl chovat. Duchové tu v žádném případě nejsou nějaká anonymní strašidla. Naopak jde o projevy zcela konkrétních zemřelých, většinou z nejbližšího kruhu rodinného. S tím souvisí to, že nejsou jednoznačně zlovolní. Vlastně naopak, velmi často konají dobro, pečují o pozůstalé nebo napravují nějakou křivdu.“

Ivan Adamovič, *Deník N*

Využití: český jazyk, prvouka, výtvarná výchova
Klíčová hesla: rodina, stáří, smrt, víra, posmrtný život, tradice, slovenština, kultura

česko-romské vydání
 184 stran
 KHER 2020
 279 Kč

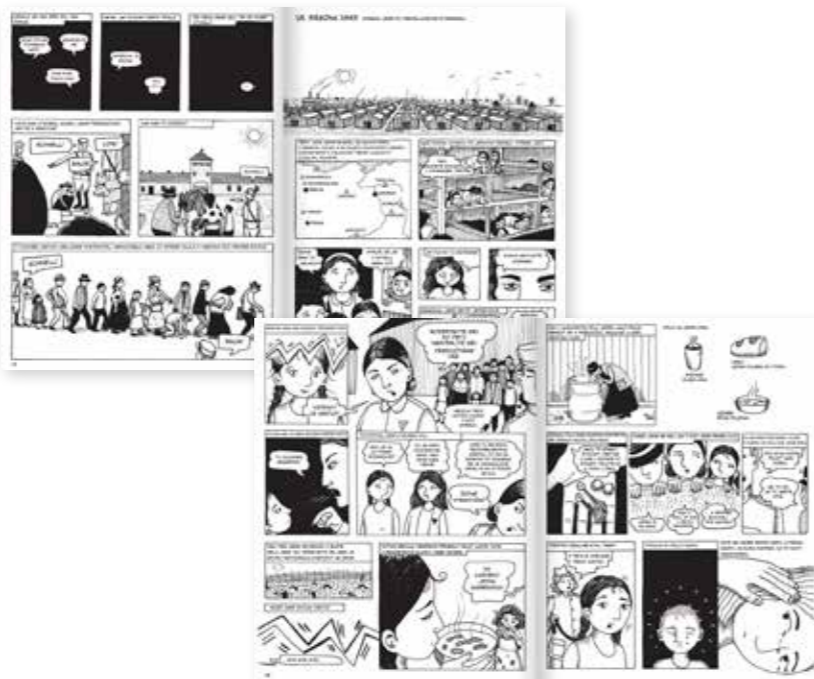
doporučeno pro:

<https://kher.cz/katalog/knihy/detail/1:o-mulo-povidky-o-duchach-zemrelych/>

Žofi Z-4515

Sofia Taikonová, Gunilla Lundrenová, ilustrace Amanda Erickssonová

Zima 1942. Romské dívky Žofi právě předčasně skončilo bezstarostné dětství. Před válkou s rodiči a sourozenci putovali Polskem a živilí se tradičními profesemi jako věštěním a obchodem s koňmi, ale teď jsou nuceni se skrývat před nacisty v lesích kolem Varšavy. Když je někdo z místních udá, nakonec i šestičlenná rodina končí za ostatním drátem koncentračního tábora Auschwitz-Birkenau. Žofiinu levou ruku zhyzdí vytetované číslo Z-4515, přijde o jméno a brzy i o všechny blízké.

Autobiografický komiks zachycuje pohledem jedenáctileté romské dívky roky, které jí navždy změnilý život. Náročné a tíživé téma autorka dokázala podat s neobyčejnou citlivostí a ohleduplností ke čtenářům, tak aby zbytečně nezraňovala, ale přesto předala zprávu o tragédii, která má být varováním dalším generacím. Originální švédsko-kalderašské vydání z roku 2006 získalo prestižní cenu Artists against Nazism.

O autorce

Sofia Taikonová se narodila v roce 1931 v Polsku, do kočovné rodiny Romů. Za války byli její rodiče i sourozenci zavražděni v koncentračních táborech, ona sama přežila. Po válce žila ve Švédsku, kde v roce 2005 zemřela a nedožila se tak vydání svého grafického románu.

 <https://kher.cz/katalog/knihy/detail/17:zofi-z-4515/>

doporučeno pro:

Řekli o knize:

„O romském holokaustu existuje velmi málo děl. Komiksovou formou vyprávěný příběh malé Žofi s vytetovaným číslem Z-4515 může být vhodnou formou, jak s osudy Romů za války seznámit dospívající mládež.“

bývalá ombudsmanka Anna Šabatová

„Užitečná knížka, která je zároveň nahlédnutím do historie i silným příběhem dítěte v těžké době.“

publicista Tomáš Feřtek, Eduin.cz

Využití: český jazyk, dějepis, občanská nauka, výtvarná výchova
Klíčová hesla: rodina, válka, holokaust, emigrace, integrace, tradice, kultura

česko-romské vydání

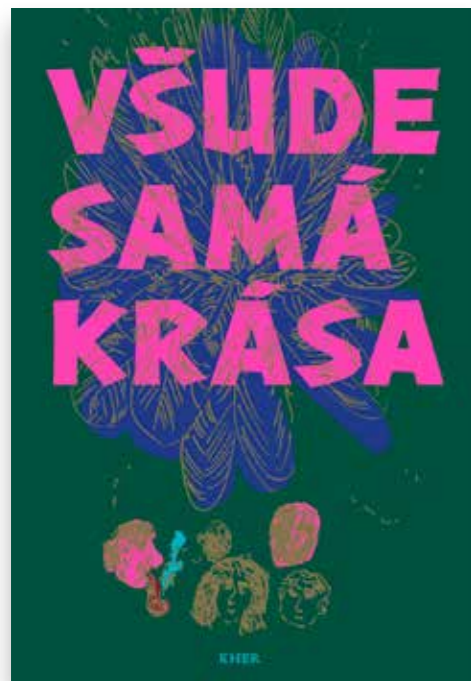
80 stran

KHER 2022

349 Kč

Všude samá krása - 20. století v povídkách romských autorů

sbírka autorů, ilustrace Tereza Šiklová

doporučeno pro:

Vedle nás, nebo s námi? Dramatické, dojemné i humorné osudy romských rodin a malých etnických enkláv na pozadí velkých dějin od Rakouska-Uherska přes nacistickou okupaci, poválečnou migraci ze Slovenska do Čech, normalizaci a polistopadové změny. Kniha pro ty, kteří v československých dějinách hledají bílá místa a nebojí se dozvědět perspektivou romské menšiny, jak dvacáté století prožívali její členové.

Více než dvacet rodinných a osobních příběhů dává povídkovou formou tušit původ a hloubku mnoha nedorozumění, která dodnes brání úspěšnému dialogu a pochopení. Zároveň ale doslova každý z autorů zve čtenáře ke svému kuchyňskému stolu a poskytuje mu jedinečnou možnost seznámit se s každodenním chodem okolo něj. Obohacuje tak o poznání, jak vlastně vedle nás Romové žili, jaké sdílejí hodnoty a jak si dokázali udržet svébytnou kulturu.

Jedním z edičních záměrů knihy bylo prostřednictvím opakujících se motivů povídek podat zprávu o tom, jak se události 20. století dotkly československých Romů, a zároveň ukázat, že zdaleka nebyli jen jejich trpnými oběťmi, ale často také významnými spolutvůrci. Na knihu navazuje titul Samet blues – Drsná devadesátá v povídkách Romů.

Řekli o knize:

„Spontaneita, ostrý emoční náboj, totální múzičnost. A pak taky živelný tok kolektivně sdílené řeči, tisíce příběhů. Podobně jako u Hrabala. A někdy ještě komika, naivní i humorná. Romové v literatuře jsou na tom vlastně jako Hašek: nikdy ne v centru, vždycky na samém okraji; pomíjení, opovrhovaní, zapominání.“
Mirka Spáčilová, iDnes.cz

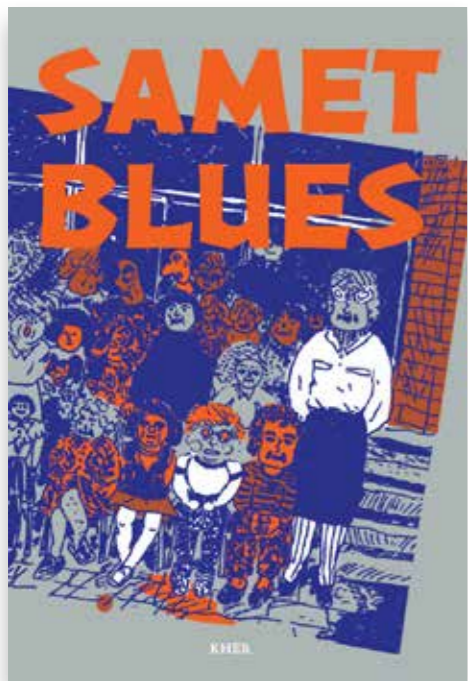
Využití: český jazyk, dějepis, občanská nauka
Klíčová hesla: rodina, minulé století, druhá světová válka, komunismus, asimilace, okupace sametová revoluce

česko-romské vydání
224 stran
KHER 2021
349 Kč

 <https://kher.cz/katalog/knihy/detail/13:vsude-sama-krasa/>

Samet blues – Drsná devadesátá v povídkách Romů

sbírka autorů, ilustrace Tereza Šiklová

doporučeno pro:

Titul více než desítky autorů nominovaný v roce 2022 na Dokumentární knihu Festivalu dokumentárních filmů Jihlava. Na knihu Všude samá krása volně navazující soubor třinácti povídek zkoumá, jak události přelomových devadesátých let minulého století zasáhly do životů Romů a jak se v čase proměňovala a na Romy dopadala společenská atmosféra. Její odraz zde má podobu porevoluční euforie z nabyté svobody a možnosti etnoemancipace přes záhy zakoušenou existenční nejistotu, sociální vyloučení, ohrožení vzestupem rasismu a patologickými jevy až po ztrátu tradičních romských hodnot, které jen těžko odolávaly požadavkům na individualismus a úspěch měřený majetkem.

Titul nabízí perspektivou Romů mnoho netušených tváří nabyté svobody – porevoluční euforii, zakládání politických iniciativ i začátky podnikání, možnosti etnoemancipace, ale také temné stránky jako existenční nejistotu, sociální vyloučení, ohrožení vzestupem rasismu a patologickými jevy až po ztrátu tradičních romských hodnot, které jen těžko odolávaly požadavkům na individualismus a úspěch měřený majetkem.

Přestože častou emocí vepsanou do řádků je zklamání z promarněných šancí, které demokracie nabídla, stejně tak

čitelně povídkami prosvítá naděje, že je možné vést důstojný a plnohodnotný život, pokud je Romům umožněno vzdělávat se nesegregovaně a získat naplňující profesní uplatnění.

Řekli o knize:

„Romští spisovatelé ukazují, že ačkoliv historický milník vnímají docela jinak, bolestivých zkušeností ušetřeni nebyli. Navzdory všem prožitým příkořím a těžkostem zde však nepřevládá pocit rezignace a zklamání, ale spíše opatrného optimismu a vděku za příležitosti, kterých se ve svobodných podmínkách Romové dokázali chopit.“

Jaroslav Totušek, lidovky.cz

Využití: český jazyk, dějepis, občanská nauka
Klíčová hesla: rodina, minulé století, sametová revoluce, svoboda, demokracie, tržní ekonomika, patologie, emigrace, rasové násilí, ženská a etnická emancipace

česko-romské vydání

182 stran

KHER 2021

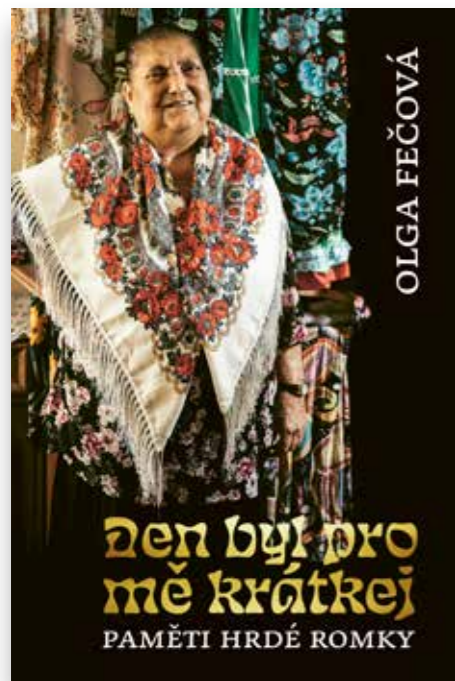
319 Kč

<https://kher.cz/katalog/knihy/detail/16:samet-blues/>

Den byl pro mě krátkej – Paměti hrdé Romky

Olga Fečová

doporučeno pro:

Příběh moudré a inspirativní ženy, která navzdory romské tradici a ženské sukni neuměla stát stranou. Svým významem také novodobá Elena Lacková, nebo s větší nadsázkou pro skutečné životní paralely a osobní postoje Olga Havlová. Vyrůstala v centru stalinové Prahy, jako malá rozsvěcovala na Karlově mostě plynové lampy, prala prádlo ve Vltavě, chodila s bandaskou pro mléko, jako dospělá neúnavná, vlídná i břitká organizátorka společenského života a pomocní potřebným dětem, ale také žena význačného muzikanta, která nestála v jeho stínu. Romská ikona představuje svůj život v knize, která na půdorysu individuálního osudu vypráví příběh Romů v československém prostoru.

O autorce

Narodila se v roce 1942 na Slovensku, po válce rodina odešla do Prahy. Pracovala na dráze, na OPBH a v divadle jako uklízečka a pralena, po roce 1989 působila jako asistentka pedagoga na ZŠ. Vedla rodinnou ženskou kapelu, s manželem pak dětský pěvecký a taneční soubor. V 65 letech si na Evangelické akademii v Praze dodělala středoškolské vzdělání. V roce 2020 byla Senátem navržena na státní vyznamenání Za zásluhy.

Řekli o knize:

„Spisovatelka Olga Fečová ve své fascinující kronice vede čtenáře do slovenských hor i do pražských činžáků. V jejím líčení ožívají docela obyčejní lidé i věhlasné osobnosti. A nezapře, že je z muzikantské rodiny: vypráví se stejnou bravurou, s jakou někdo dokáže rozeznít housle.“
spisovatel Jáchym Topol

„Úžasná kniha. Žádá se mi citovat Václava Havla: „ŽIVOT JE RADOSTNÁ SPOLUÚČAST NA ZÁZRAKU BYTÍ“, byť se občas odehrává v temných kulisách. Olga Fečová je ovšem dokáže prosvětlit naději.“
sociolog a bývalý politik Fedor Gál

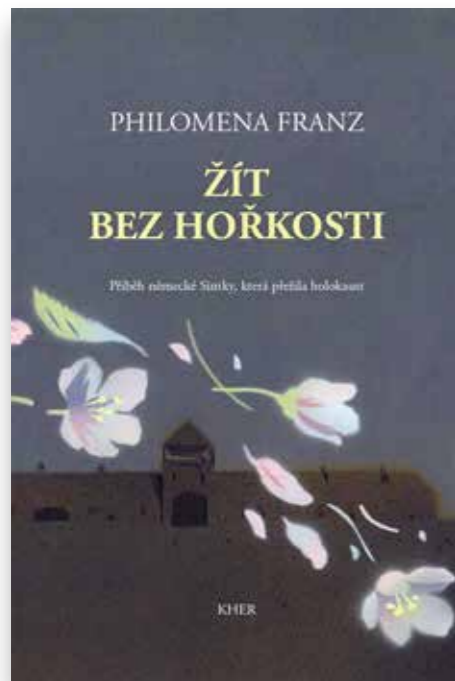
Využití: český jazyk, dějepis, občanská nauka
Klíčová hesla: rodina, dvacáté století, druhá světová válka, komunismus, asimilace, integrace, svoboda, demokracie, lidská práva, ženská emancipace

české vydání
 224 stran
 KHER, Paseka 2022
 349 Kč

 <https://kher.cz/katalog/knihy/detail/20:den-byl-pro-me-kratkej-pameti-hrde-romky/>

Žít bez hořkosti

Philomena Franz

Philomena Franz jako jedna z mála z početné hudebnické rodiny utekla z koncentračního tábora a přežila holokaust. Zcela ojediněle a mimo tradici později sepsala své vzpomínky jako osobní terapii i varování pro další generace. Prvním čtenářem díla byl držitel Nobelovy ceny za literaturu Heinrich Böll, jenž vyzdvihoval autorčin pozorovatelský talent, smysl pro detail a schopnost budovat napětí. Mimořádné důležité dílo vychází šestatřicet let po původním německém vydání. Česká edice je obohacena o obsáhlý rozhovor s devětadevadesátiletou autorkou a obrázkovou dokumentací ze soukromého archivu autorky.

O autorce

Philomena Franz se narodila v roce 1922 v Německu do rodiny uznávaných hudebníků a divadelníků. Za války byla odvečena do Osvětimi a dalších koncentračních táborů, z nichž dvakrát utekla, podruhé úspěšně. Jako jedna z mála z celé rodiny přežila. S mužem vychovali pět dětí. Jako pamětnice holokaustu Romů a Sintů se účastnila mnoha besed se studenty. Za neúnavné připomínání holokaustu, práci s mládeží a šíření smířlivého postoje byla několikrát oceněna: Záslužný řád Spolkové republiky Německo [1995], titul Žena Evropy [2001], Řád za zásluhy Severního Porýní-Vestfálska [2013]. Je také autorkou básní a pohádek.

<https://kher.cz/katalog/knihy/detail/12:zit-bez-horkosti-pribeh-nemecke-sintky-ktera-prezi/>

doporučeno pro:

Řekli o knize:

„Kniha připomíná válečné i poválečné osudy lidí, o kterých se většinou hovoří jen okrajově. Vybízí k odpuštění a osvětě, odsuzuje zbytečné násilí. Souzní s myšlenkou, již Franz zmiňuje v předmluvě a jejíž vliv je patrný napříč knihou: ‚My Romové nejsme pomstychtiví. Ale i my si zasloužíme, aby naše utrpení našlo své místo v historii.‘“

Gabriela Michálková, *h7o.cz*

„Ačkoliv autorčiny vzpomínky nepřesahují sedm desítek stran textu, zapůsobí na čtenáře silněji než leckteré mnohem tlustší publikace věnující se holocaustu.“

Martin Liška, *iLiteratura.cz*

Využití: český jazyk, dějepis, základy společenských věd
Klíčová hesla: rodina, válka, holokaust, integrace, tradice, kultura

české vydání

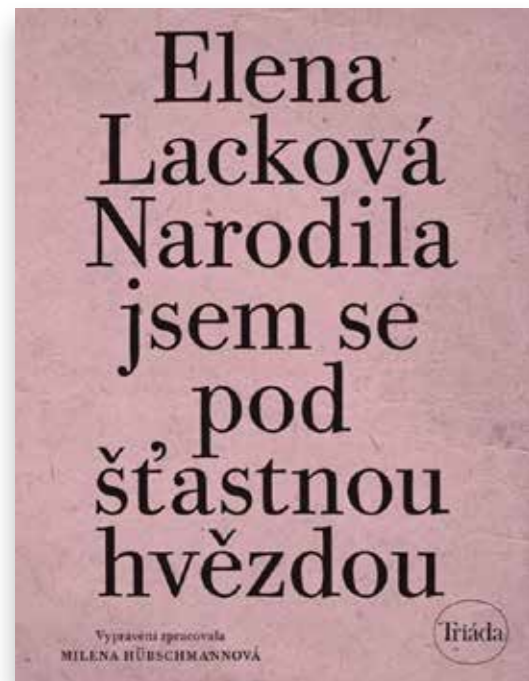
116 stran

KHER 2021

279 Kč

Narodila jsem se pod šťastnou hvězdou

Elena Lacková

doporučeno pro:

Lacková přináší poutavý a autentický vhled do života Romů v okolí Velkého Šariše na Slovensku, do jejich duchovní i materiální kultury od dvacátých do osmdesátých let 20. století. Proč je moudré slovo někdy lepší než chleba, k čemu za války sloužil tabákový odvar, proč je lepší být *Papiňori* než *Kalemardo*, jak vznikala v prostředí osady divadelní hra o válečných osudech Romů, jaké to je pro mladou rodinu začínat na Kladně a proč ani romský vysokoškolák a úředník nezmůže nic proti předsudkům a zlobě?

Již čtvrté vydání ikonické autobiografie obsahuje dobové fotografie a romsko-český slovníček. Vyprávění zpracovala romistka Milena Hübshmannová.

O autorce:

Lacková se narodila v roce 1921 na Slovensku. Navzdory obvyklé úloze romské dívky vychodila měšťanku a krátce po druhé světové válce napsala divadelní hru o válečných osudech své komunity, již secvičila a se souborem s ní objížděla celou zemi. Coby matka čtyř dětí a jako první Romka v historii Karlovy univerzity při zaměstnání absolvovala obor vzdělávání dospělých. V různých úřednických funkcích neúnavně pracovala pro Romy a se stejným zápalem se věnovala po roce 1989 práci publicistice.

Řekli o knize:

„Skutečnost, že je český čtenář od začátku do konce vystaven pohledu na svět z perspektivy příslušníka romského etnika, je snad nejvýraznějším přínosem díla – nejen literárním, ale možná především společenským. To totiž skvěle slouží k hlubšímu pochopení romské mentality a duše, často tolik nepochopené. Čtenář tak může být překvapen a pobaven zároveň, když kupř. babička autorky v knize říká, aby děti nezloubily, jinak je „sebere gádžo“, což je fráze, kterou přece známe ze zcela opačné perspektivy. Toto a mnoho dalších míst v díle tak českému čtenáři výmluvně dokazuje, že jeho vnímání hodnot nemusí být vždy tím jediným správným.“

Táňa Mohelníková, iLiteratura.cz

Využití: český jazyk, dějepis, základy společenských věd

Klíčová hesla: rodina, tradice, kultura, venkov, město, první republika, válka, komunismus, asimilace, etnoemancipace, lidská práva, vzdělávání

české vydání

288 stran

Triáda 2020

346 Kč

<https://kher.cz/katalog/knihy/detail/6:narodila-jsem-se-pod-stastnou-hvezdou/>

Žij tam, kde jsou písně

Oksana Marafiotiová

doporučeno pro:

Autobiografická kniha s rysy bláznivé komedie o životě v Sovětském svazu a emigraci do USA pohledem patnáctileté Oksany, která hledá navzdory všemu a všem svoje místo pod sluncem. Každý člen autorčiny romsko-arménské neobvyklé rodiny – dědeček divadelní principál, babička čarodějka, otec milovník okultních věd i matka bohémka – se do ní nezapomenutelně otiskl a zanechal v ní nezodpovězenou otázku: Kdo vlastně jsem?

Odchod do Spojených států na sklonku osmdesátých let navíc přinesl řadu nepříjemných překvapení. Amerika vždycky nevypadá jako v klipech na MTV, a ani tradičně založená romská rodina bezpodmínečně nedrží při sobě. Každý se s rolí přistěhovalce, kterému se nedaří uskutečnit vysněné plány, vyrovnává po svém: někdo panákem navíc, někdo provozováním věšteckého salonu a exorcismu. Oksana se ale postupně naučí docenit bohatou tapiserii svého původu a nalézt vlastní hodnotu ne v očích druhých, ale v sobě samé.

O autorce:

Po otci Romka, po matce Arménka, se narodila v roce 1974 v Lotyšsku. Dětství strávila v Sovětském svazu, od patnácti let žije v USA. Vystudovala klasickou hru na klavír a vyučuje tvůrčí

psaní na několika univerzitách. Je autorkou dvou knih a kratších próz v různých povídkových výběrech.

Řekli o knize:

„Odejít v době dospívání ze Sovětského svazu do Ameriky a napsat o této formující zkušenosti vtipnou knihu je nevidaný kousek, ale filmařce Oksaně Marafioti se povedl. Románový debut zachycuje probuzení ze snu o zemi dostatku, kde se po ulicích courají celebrity, do reality chudinské čtvrti a bolestného rozvodu rodičů.“

Kateřina Čopjaková, Respekt

Využití: český jazyk, dějepis, základy společenských věd

Klíčová hesla: dospívání, rodina, tradice, kultura, komunismus, emigrace, svoboda, lidská práva, multikulturalita, vzdělávání, ženská emancipace

české vydání

347 stran

Triton 2019

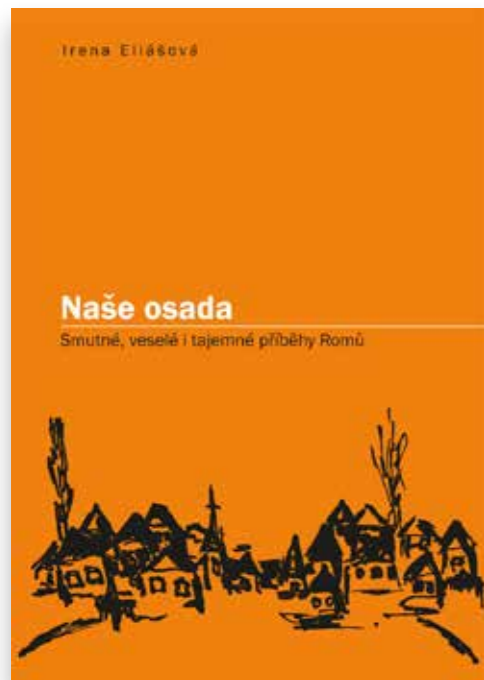
229 Kč

<https://kher.cz/katalog/knihy/detail/5:zij-tam-kde-jsou-pisne-jak-ruska-romka-dobyla-amer/>

Naše osada: smutné, veselé i tajemné příběhy Romů

Irena Eliášová

doporučeno pro:

Irena Eliášová líčí své vlastní vzpomínky na dětství strávené ve slovenské romské osadě v 60. letech očima malé Gužky, a díky tomu především humorně, s ohledem na okolnosti až idylicky. Gužka vnímá svět kolem sebe (hlavně dospělé osazenstvo osady a vesnice, soužití Romů a Slováků, módní, společenské a technické vymoženosti doby a jiné) překvapivě realisticky a s nadhledem, přitom však není ochuzena o své dětské sny, radosti i starosti. Příběhy jsou vyprávěny česky.

O autorce

Narodila se v roce 1953 v romské osadě na Slovensku. V jejích deseti letech se rodina přestěhovala do Čech. Základní školu navštěvovala na Slovensku i v Čechách, proto jí není cizí vyjadřovat se vedle češtiny a romštiny i slovensky. Ačkoli toužila po studiu, nebylo jí umožněno, a tak celý život pracovala v textilní továrně.

Od mládí se věnuje psaní. V roce 1993 založila dětský romský soubor písní a tanců, kde se mimo jiné hrály i její autorské scénky. V roce 2007 byla oceněna Obcí spisovatelů, jehož je členkou. Je autorkou knih Oheň přestal plápat (Lampa, 2019) Chci se vrátit do pohádky (Krajská vědecká knihovna v Liberci, 2015) a její povídky byly zařazeny do sborníku ženské

romské prózy Slunce zapadá už ráno (Knihovna Václava Havla, 2014) a do knižních sbírek romských autorů O mulo! Povídky o duchách zemřelých a Všude samá krása (Kher 2020, 2021). Přispívá do několika romských a regionálních periodik.

Řekli o knize:

„Eliášová je skúsená autorka a hlavne zábavná rozprávačka historiek, čo sa pekne odzrkadľuje v tempe a svižnosti príbehu. Zvolila vtipnú a odľahčenú formu, odrážajúcu jej vlastný životný optimizmus. A tak dielo nakoniec nevyznieva ako nostalgické spomienkové rozprávanie. Jej rozprávačský štýl je prostý a preto ľuďom blízky, je svieži i hrejivý na duši.“

Renata Berkýová, Romano džaniben

Využití: český jazyk, občanská nauka
Klíčová hesla: rodina, osada, venkov, minulé století, škola, tradice, kultura

české vydání
167 stran

Krajská vědecká knihovna v Liberci
2008

160 Kč

<https://kher.cz/katalog/knihy/detail/22:nase-osada-smutne-vesele-i-tajemne-pribehy-romu/>

Jako další pro dětské čtenáře připravujeme leporelo s romskou pohádkou (ve spolupráci s nakladatelstvím Meander) a knížku pro včasnou péči o předškolní a raně školní děti, jejíž vznik můžete také podpořit zde

<https://www.darujme.cz/projekt/1207764>.

Sledujte naše knižní novinky i pozvánky na autorská čtení na www.kher.cz.

KHER, z. s.

Veveřkova 1172/33
Praha 7
170 00

www.kher.cz

nakladatelstvi@kher.cz

+420 773 231 155

facebook.com/nakladatelstvikher

instagram.com/nakladatelstvikher

Bankovní spojení

běžný účet: 2000317621/2010
dárčovský účet: 2901715061/2010

IČO: 22744983

Nejsme plátcí DPH

Společnost zapsaná do Spolkového rejstříku 1. 1. 2014,
vedená u Městského soudu v Praze, oddíl L, vložka 24235